

GEMEENTE WIJDEMEREN-PLASSENSCHAP-BURGERINITIATIEF CABOMBA

Projectvoorstel

Gemaakt voor: Gemeente Wijdmeren

Vorbereid door: Burgerinitiatief Cabomba

april 2016

Voorstelnummer: 2016-6

GEMEENTE WIJDEMEREN-PLASSENSCHAP-BURGERINITIATIEF CABOMBA

SAMENVATTING

Doelstelling

Het terugdringen van de Cabomba Caroliniana (waterwaaier) in de gemeente Wijdmeren zodat de biodiversiteit weer in balans komt en de recreatie op en in het water niet beïnvloed wordt door deze exotische waterplant. Hiervoor worden een aantal proeftesten uitgevoerd om de effectiviteit, de efficiëntie en het kostenaspect te beoordelen.

Inleiding

In de wateren van de gemeente Wijdmeren heeft de Cabomba zich de laatste jaren excessief vermeerderd.

De Cabomba heeft op veel plekken de biodiversiteit inmiddels enorm aangetast. Daarnaast wordt de waterrecreatie belemmerd door het dichtgroeien van wateren met Cabomba.

Watersportondernemers, het Plassenschap Loosdrecht, beheerorganisaties (zoals Natuurmonumenten en de Vereniging De Ster van Loosdrecht) en particulieren hebben ieder een eigen aanpak ontwikkeld om de overlast van de Cabomba te beperken. Deze versnippering leidt tot hoge kosten die kunnen worden teruggedrongen door samenwerking m.b.t. het delen van kennis, ervaringen en activiteiten. Door samenwerking en transparantie wordt tevens vermeden dat beschikbare budgetten door partijen worden aangewend zonder dat dit meerwaarde heeft in het kader van de doelstelling.

Een aantal particulieren zijn in dit kader gaan samenwerken in het “burgerinitiatief Cabomba” met het doel de versnipperde kennis en ervaringen te bundelen en ook zelf ervaring op te doen met verwijderingsmethoden.

Vanaf 2014 zijn door het burgerinitiatief op een aantal plaatsen proefprojecten uitgevoerd met het doel helder te krijgen wat de meest effectieve methoden van verwijdering zijn in relatie tot het weer terugkeren van de Cabomba.

Uit monitoring van deze proefprojecten is gebleken dat methoden waarbij delen van de Cabomba achterblijven als niet effectief beschouwd moeten worden, vanwege het hoge terugkeerpercentage en de verspreiding van Cabombaresten naar Cabombavrije gebieden, waardoor de problematiek alleen maar groter wordt. Ook de vereniging De Ster van Loosdrecht (beheerder van 300 hectare grondgebied in Wijdmeren) komt na een aantal jaren strijden tegen de Cabomba tot de conclusie dat alleen methoden waarbij de Cabombaplant in zijn geheel, dus met wortel en al verwijderd wordt leidt tot een laag terugkeerpercentage en dus tot lagere kosten van verwijdering, omdat na de eerste verwijdering alleen nog onderhoudsverwijdering noodzakelijk is.

De Stichting Bestrijding Cabomba Wijdmeren heeft de knijperbakmethode ontwikkeld maar daar nog geen substantiële ervaring mee opgedaan. De knijperbakmethode wordt daarom op 2 locaties in de proefprojecten toegepast.

In de aangenomen motie van 10 november 2015 betreffende de programmabegroting 2016-2019 draagt de gemeenteraad het college op

*7000 van het in de begroting 2015 opgenomen bedrag voor cabombabestrijding (15.000 euro, RO209) in de maanden november en december 2015 te gebruiken voor publiek-private aanpak van cabomba in samenwerking met Burgerinitiatief Cabombabestrijding en Plassenschap.

GEMEENTE WIJDEMEREN-PLASSENSCHAP-BURGERINITIATIEF CABOMBA

*de overige 8000 euro te reserveren voor het jaar 2016 en dat met € 7000 aan te vullen, te dekken uit de reserve Kwaliteit Woonomgeving, zodat in 2016 weer minimaal een bedrag van 15.000 beschikbaar is voor pro-actieve aanpak van cabomba en mogelijk het ontwerpen van een publiek-privaat convenant.

***te overleggen met het Plassenschap en Natuurmonumenten over de effectiviteit van de thans gehanteerde maai-methode**

***de proactieve aanpak zoals in het coalitieakkoord staat daadwerkelijk uit te voeren en zich niet te beperken tot enkel en alleen een faciliterende rol van de gemeente.**

Op 2 december heeft de gemeente Wijdmeren aan het Burgerinitiatief gevraagd een realistisch plan te overleggen voor de aanpak van Cabomba in samenwerking met het Plassenschap.

Hierbij is uitgegaan van de genoemde € 7000 uit 2015 (en een deel van het budget van €15.000 in 2016 voor monitoring) om dit ter beschikking te stellen voor een test met een aantal proefprojecten gebaseerd op drie verschillende methoden van Cabomba-verwijdering met het doel de effectiviteit te testen en hiermee een aanzet te geven tot een brede, effectieve en kostenefficiënte aanpak in onderlinge samenwerking als gemeenschap in Wijdmeren. Aanpak

Het burgerinitiatief bereidt in de eerste helft van 2016 een aantal proefprojecten en monitoring op basis van vijf methoden c.q. combinatie van deze methoden van verwijdering van de Cabomba. De methoden zijn: de harkmethode met volgzamelboot, de knijperbakmethode, de “sterbak”-methode (ontwikkeld door de vereniging de Ster van Loosdrecht), de verticuteermethode en de slijpmesmethode. Op transparante wijze zal worden bepaald op welke plekken en met welke methode en door welke aannemer de Cabomba zal worden verwijderd. Uitgangspunt hierbij is dat de eigenaar van het water de helft van de kosten van verwijdering voor zijn rekening neemt. Voordat budget voor een proefproject beschikbaar komt wordt dit ook schriftelijk vastgelegd met de eigenaar van het betreffende water. De uitvoering van de proefprojecten zal plaatsvinden onder toezicht van de Gemeente Wijdmeren in samenwerking met het Plassenschap Loosdrecht (Recreatie Midden-Nederland). Uitvoering van de proefprojecten zal plaatsvinden in de maanden juni t/m juli 2016, en het vervolg in de periode tot oktober 2016. Toevallig valt dit samen met de week van de invasieve exoten, 17-26 juni i (zie www.weekvandeinvasieveexoten.nl).

Toezicht op uitvoering, monitoring (vaststellen terugkeer Cabomba), rekenmodellen over kosteneffectiviteit en nazorg (verwijdering terugkerende Cabomba) zal worden uitgevoerd door Plassenschap Loosdrecht ism Burgerinitiatief Cabombabestrijding en strekt zich wellicht uit over de jaren 2016 t/m 2018.

Projectoverzicht

Op basis van het beschikbare budget en de kosten van verschillende methoden van verwijdering is geïnventariseerd welke plekken in aanmerking kunnen komen voor een proefproject. Hierbij is meegewogen of de plaats van het proefproject voldoende omsloten is om beïnvloeding door naastgelegen wateren waar bijvoorbeeld Cabombabestrijding helemaal niet of op basis van deelverwijdering (maaimethode) plaatsvindt. De voorkeur is in eerste instantie uitgegaan naar plekken waar de afvoer van de Cabomba niet of alleen lokaal hoeft plaats te vinden. Omdat het proefproject zal worden gebaseerd op drie methoden van verwijdering zijn de plaatsen van uitvoering zodanig gekozen dat zij geschikt zijn voor de betreffende methode. Met de eigenaren is een overeenkomst gemaakt over de uitvoering en het meebetalen van 50% van de lokale kosten.

Het project bestaat uit twee fasen:

1. Testfase, waar op diverse locaties de verschillende methoden worden uitgevoerd, geëvalueerd op effectiviteit en kosteneffectiviteit van aanpak van cabomba. Er zullen ook combinaties worden getest en geëvalueerd.

2. Bouwen aan gemeenschap. Om te bouwen aan een gemeenschappelijke proactieve aanpak van de cabomba in Wijdmeren zal een kader voor een meerjarenaanpak worden geboden door:

A. Informatiebijeenkomst voor aanwonende, eigenaren en, recreatieondernemers

B. Oproep en inventarisatie van aanwonende eigenaren en recreatieondernemers, die mee willen werken aan gezamenlijke aanpak, anders dan de maaimethode.

C. Meerjarenplanning waar de pro-actieve aanpak van cabomba wordt uitgewerkt mede in samenwerking met de provincie Noord-Holland.

De gemeente Wijdmeren neemt uiteindelijk op basis van dit projectvoorstel het definitieve besluit over de plaats en uitvoering van de proefprojecten.

D. contact met studenten van Technische Universiteit Delft (of Eindhoven) om verdere innovatie op get gebied van cabombabestrijding te stimuleren. (robotisering daar waar je moeilijk bijkan, met de mogelijkheid van behoud van gele plomp en waterlelies, bv)

Methoden van verwijdering Cabomba

Harkmethode

Geschikt voor gebieden waar niet vanaf het land kan worden gewerkt. Geschikt voor kleinere wateren. Uitvoering door 2 boten (harkboot en verzamelboot). Breedte boot 2 m, lengte 6,5 m. Vaardiepte 60 cm (met hark aan de achterzijde 90 cm.) Afvoer Cabomba of indroging op de oever is afhankelijk van de locatie.

Met de harkmethode wordt cabomba inclusief de wortels meegenomen en wordt langzaam het veenslib met wortels omhoog gebracht. In een tweede harkronde worden de laatste wortels nog verwijderd. Een verzamelboot verzamelt de cabomba en legt dit op de oever.

Sterbakmethode

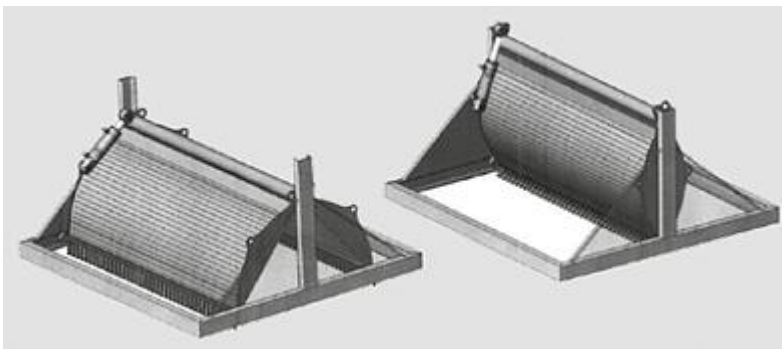
Geschikt voor verwijdering op plekken waar vanaf het land kan worden gewerkt met een kleine kraan. Bak aan de kraan is ca. 3,2 m. breed. Geschikt voor doorgaande vaarwegen en sloten. Afvoer Cabomba of indroging op de oever is afhankelijk van de locatie.

Ervaring laat zien dat veel wortels worden verwijderd, maar dat een deel in de bodem blijft, afhankelijk van de bodem (zand of veenslib)

Knijperbakmethode

Geschikt voor verwijdering vanaf het water met zgn baggerboot. Cabomba kan gericht met een brede grijperbak verwijderd worden. Afvoer Cabomba of indroging op de oever is afhankelijk van de locatie. Nog geen ervaring met de mate waarin wortels mede worden verwijderd.

Daarnaast zijn er twee methoden, die reeds worden toegepast, nl op de Drechthoeve en vd Wetering en bij Park Smalland. Deze worden reeds door de eigenaren bekostigd, maar monitoring integreren in dit project lijkt van groot belang.

Slijpmesmethode (caravanparken Drechthoeve, Stille Plas, vd Wetering, Boomhoek, Nieuw Loosdrecht en recreatiepark de Watertuin)

Voor het maaien van bodemvegetatie kan de boot voorzien worden van een enkele of dubbele veegmesinstallatie. Een V-vormig mes wordt via een ketting met een stotende beweging over de bodem getrokken. Behalve dat vegetatie wordt afgesneden wordt ook een deel met wortel en al losgetrokken zodat nieuwe aangroei kan wordt verminderd. De werkbreedte is instelbaar tot een maximum van 250 cm bij een enkele veegmesinstallatie en 410 cm bij de dubbele uitvoering. De veegmes-installatie wordt hydraulisch aangedreven en de werksnelheid is traploos regelbaar en dient

afhankelijk van de vaarsnelheid en de bodembegroeiing te worden ingesteld.

Bron: <http://www.conver.com/gamma/varende-machines/maaiboten/werktuigen>.

Verticuteerboot (Smalland in overleg met Waternet)

De verticuteermachine (rol met lange ijzeren punten) maakt de planten uit de bodem los. Vooral bij een zandbodem, waar stevige wortels zijn, is dit effectief. De drijvende planten worden met een opruimboot verzameld en ergens op een plek in de buurt gestort.

Bron: www.pruimbaggertechniek.nl

GEMEENTE WIJDEMEREN-PLASSENSCHAP-BURGERINITIATIEF CABOMBA

PLAATS PROEFPROJECTEN EN BEGROTING

Kosten proefprojecten

De kosten van verwijdering van de Cabomba zijn afhankelijk van de toegankelijkheid van het water en de wijze van afvoer van de uit het water gehaalde planten.

Het maakt een groot verschil of de Cabomba vanaf het land met een grijper wordt verwijderd en op het aanliggende land indroogt en vergaat (het sloten) of dat de Cabomba met een speciaal hiervoor ontworpen boot wordt verwijderd en verzameld, waarna afvoer via transportmiddelen moet plaatsvinden naar een plek waar de Cabomba wordt vernietigd.

Op basis van de ervaringen die met eerdere proefprojecten is opgedaan kan echter worden gesteld dat alleen met een locatieafhankelijke combinatie van methoden een maximaal resultaat in de Gemeente Wijdmeren bereikt kan worden.

In het kader van de optimalisatie van dit resultaat naar de toekomst is het ook van het grootste belang dat organisaties met eigen water open staan voor de bevindingen uit de proefprojecten en mee gaan werken zodat “besmetting” vanuit wateren van de “buren” kan worden vermeden.

Voor toezicht op de uitvoering en monitoring resultaten wordt vooralsnog een bedrag gereserveerd.

Plaats en tijdspectief proefprojecten

Op basis van de randvoorwaarden zoals aangegeven onder “projectoverzicht” heeft een eerste inventarisatie plaatsgevonden van mogelijke plekken voor een proefproject.

Uit deze inventarisatie zijn een drietal plekken naar voren gekomen die geschikt zijn voor een van de methoden van verwijdering en waarvan de eigenaren mee willen werken en 50% van de kosten willen dragen.

De vierde plek is een vervolg op een in 2015 gestart proefproject met de harkboot met verzamelvolgboot.

Om ontheffing te hebben van de vergunningaanvraag wordt voorgesteld de Vuntusactiviteiten uit te voeren van 15 -20 juli, wanneer het broedseizoen is afgelopen. Voor de recreatiegebieden Anker en Drechthoeve wordt voorgesteld de periode 15juni-1 juli te kiezen ,de 2° voorkeursperiode, zoals geformuleerd in het Goedkeuringsbesluit Gedragscode Flora-en faunawet voor waterschappen.(6 febr 2012). Voor de in de Vuntus voorkomende vogels (buiserd, knobbelzwaan, grauwe ganzen, steenuil, blauwe reiger, ijsvogel) eindigt het broedseizoen overigens al in juni.

Begroting

Mogelijke Plaats verwijdering Cabomba	Methode	Kosten gemeente	Bijdrage grondeigenaren
A. Drecht 2100 meter lengte, waarvan 700 m knijperbak, 700 m harkboot en 700 m combinatie knijper/harkmethode. Diepte max 1,5 m	harkboot /verzamelboot / en knijperbak geen afvoer nodig	€ 3000	

Mogelijke Plaats verwijdering Cabomba	Methode	Kosten gemeente	Bijdrage grondeigenaren
B.Het Anker / Oud Loosdrechtsdijk 117: Een doodlopend stuk in de haven van ca. 1500 m2. Diepte ca. 1,5 m.	knijperbak / in combinatie met harkboot /verzamelboot / afvoer lokaal	€ 750	€ 750
C.Drechthoeve, Nieuw Loosdrechtsdijk 200 (geen Natura 2000 gebied, valt niet onder vereniging Ster van Loosdrecht): 1 sloot van ca. 5 m tot 15m. breed en 180 m lang. Oppervlak ca. 2000 m2 Diepte +/-1,50m.	sterbak vanaf de kant / afvoer lokaal de helft ook met harkmethode	€ 750	€ 750
D.Raaisloot ten oosten van aftakking met stuw ca. 01500 m2. Diepte ca. 60 cm.	Harkboot / verzamelboot / afvoer nodig	€ 2000	
Monitoring Drechthoeve	Slijpmesmethode...		
Monitoring Smalland	Verticuteermethode		
Toezicht en proces monitoren (Plassenschap)		€ 2000	
Mogelijke extra kosten om boten en apparatuur op lokatie te krijgen, en afvoer cabomba		€ 500	
Monitoring (ism extern bureau)		€ 2000	
Onverwachte kosten 10%		€ 1000	
Totaal		€ 12000	€ 1500

Deze bedragen zijn gebaseerd op mondelinge informatie van de mogelijke uitvoerders
De bedragen zijn excl btw. Btw afdracht kan nog niet worden overzien en de begroting is dus een inschatting.

Er zijn schriftelijke akkoordverklaringen van de bijdrage van de grondeigenaren.

Fase 2:

Organisatie informatiebijeenkomst	2000
Vervolg pro-actieve cabombabestrijding 2016	8000

Te verdelen bedrag voor de rest van 2016: 8.000 (22.000-14.000) voor een groep grondeigenaren die interesse toont in pro-actieve aanpak cabomba met een van de gebruikte methoden, waar de helft zelf wordt betaald.